

ABONAMENTE:

6 luni Lei 45. - Șase luni Lei 85.

Un an Lei 160.

Abonamente și inst. particulare Lei 500.

TELEFON: No. 11-82.

TIMPUL

Nrul de înscriere în Reg. Publ. periodice 3/1938, Tribunalul Arad.

Proprietar. - Redactor responsabil:

I. FILIPAȘ

Redacția și administrația:

A R A D

Str. N. Grigorescu No. 2.

P R O V I N C I I

Mănăstirea noastră

de: Pr. C. Turicu

Viața creștinească se manifestează în afară print'o seamă de pelerinajii pe cari creștinii le fac la câte un loc de închinare, de care se leagă prin legende, o seamă de minuni săvârșite de puterea dumnezească. Aceste procesiuni religioase pe lângă întărirea credinței au contribuit în parte și la cunoașterea mai bună a aproape a credincioșilor și aceeași limbă și credință, dar respirată pe un teritoriu mai extins. De aci s'a încheiat conștiința legii străbune unitate națională într'un mod binefăcător pentru neamurile creștine.

Neamul nostru din părțile Crișurilor, Mureșului și Banatului a avut un centru de viață religioasă între zidurile ale mănăstirii Hodoș-Bodrog, situată de-a lungul Mureșului, la 18 Km. de la Arad. Înainte de anii 1778-80, mănăstirea se găsea de-a dreapta Mureșului. Schimbarea alviei a făcut ca ea să se găsească pe latura de stânga a Mureșului ce împărțea Crișana noastră de Banat.

Data zidirii celui dintâiu lăcaș de închinare pe acest loc este legată de legenda care spune că pascând odinără o cireadă de vite pe malul Mureșului, un taur (capul se găsește petrificat și păstrat) căscolind cu un corn pământului ar fi scos la iveală o icoană a Maicii Domnului. Un păstor paralizat la o mână atingându-se de această icoană, s'a îndrăvenit. Vestea minunii trecut repede prin cătunele din apropiere și a început pelerinajul, așa cum și noi am putut vedea chiar înainte de trei ani spre Maglavit și spre locul minunii.

Pelerinajii spre Bodrog au început înainte cu un mileniu, căci despre Mănăstire se face amintire de prin anul 1177.

Se crede că la început ar fi fost sub jurisdicțiunea episcopului catolic din Cianad și numai de pe la anii 1498 a ajuns sub st pânire ortodoxă, când locul acesta îl primesc dar frații sârbi refugiați, de înaintea Turcilor: Ștefan și Marcu Iacșici. Nu peste mult ajunge sub conducere românească, căci la anul 1651 mănăstirea este pomenită ca reședință episcopescă a vestitului Sofronie „mitropolit al cetăților Lipova-Giula”

apărătorul ortodoxismului românesc.

Cu timpul Sârbii reușesc să mai înscăuneze câțiva stăreți de ai lor, până când marele mitropolit Andrei. Șaguna o ia sub jurisdicțiunea sa în anul 1868. Cel din urmă stareț sârbesc predă în anul 1887 conducerea mănăstirii arhimandritului Augustin Hamzea, ales episcopul Aradului, dar ne întărit de împăratul pentru simțirea sa „prea românească”. (Continuare în pag. 2.)

„Mai aproape de Tine, Doamne”...

An de an, pelerinajul creștinilor ortodocși la Sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog capătă o însemnătate tot mai mare, bucurându-se de-o participare neobișnuită.

Drept credincioșii din toate straturile sociale își îndreaptă pașii spre lăcașul aceasta la închinăciune și reculegere sufletească, pentru a implora binecuvântare.

Cuprins în vâltoarea patimilor lumești, individul, hărțuit zilnic de frământările ce se țin lanț, — se bucură de acest mic praznic al Adormirii Maicii Domnului și, îndreptându-se spre Mănăstire, se apropie de Atotputernicul, singurul care poate să mângâie și să aline suferințele tuturor.

Nu așa de mult, în primăvara acestui an, conducerea unui categorii de intelectuali, grupați în Asociația Funcționarilor Particulari din Arad (A.F.P.A.) a hotărât că, în fiecare an, membrii ei să facă un pelerinaj la Sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog, odată cu ivirea primăverii, pentru a implora binecuvântarea celui de sus întru călăuzirea pașilor lor, odată cu întrebuițarea timpul liber peste restul anului.

Azi, toate aceste manifestări sunt tot atâtea semne bune, prin care ni se dă să înțelegem că omenirea, sgușdută puternic din toate părțile, în căutarea unui reazăm sigur, își îndreaptă pasul către sfintele lăcașuri pentru a căuta tainica semnificație a cuvintelor „Mai aproape de Tine, Doamne!”...

Ion Filipaș

Sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog - străvechiu lăcaș de închinăciune și credință străbună

Mănăstirile noastre - dealungul veacurilor de urgie străină. La icoana făcătoare de minuni. Restaurarea mănăstirii Hodoș-Bodrog - opera P. S. Sale Dr. Andrei Magier - Crișanul, Episcopul Aradului și a pictorilor A. Demian și C. Cernea. Pelerinajii credincioșilor la mănăstire de Ieromonahul Ștefan Lucaciu

E un obicei tradițional ca, an de an, Sf. mănăstire Hodoș-Bodrog să fie cercetată de mii de pelerini din cele mai îndepărtate colțuri ale Ardealului și Banatului.

Luna lui August, prin pelerinajii ei dela 5-6 (Schimbarea la față), și 13, 14, 15 (Adormirea Născătoarei de Dumnezeu) încrustează în fiecare an pe ră-

bojul credinței noastre ortodoxe, aici la această margine a ortodoxismului și-a românismului, o mai accentuată legătură între turmă și păstor, între învățăcei și învățător.

Nicăieri ca în sf. mănăstire omul nu se simte mai înălțat, mai dispus spre contemplație, uitând tot și iertând pe toți.

Ce este călugăria și ce este o mănăstire?

Isus Hristos, când a chemat pe „cei doisprezece” la viața apostolică, adică la viața renunțării totale la ei și la lume, a rânduit și starea de perfecțiune, adică o trăire în conformitate nu numai cu poruncile ei, ci și cu statutele evanghelice.

Perfecțiunea constă în asemănarea omului cu Dumnezeu prin curățirea de păcat, realizarea virtuții și unirea prin dragoste de săvârșită.

Mântuitorul a fost, totodată, superiorul, învățătorul și modelul primei comunități religioase care a început cu porunca „Urmează Mie”, (Marcu II, 14), și s'a mărit cu condiționalul „Dacă tu voești” (Matei 19, 21) De a-

ici urmează tradiția că numai călugăria se cere, iar la preoție se cheamă de arhieru prin recomandația altora.

Apostolii, lăsând toate și urmând calea Mântuitorului, implicat au îmbrățișat caruția, sărăcia și ascultarea care stau la baza vieții călugărești: „De voiește cineva să vină după mine, să se lapede de sine, să și ia crucea sa și să-mi urmeze” (Matei 16, 24).

Inceputul monahismului creștin trebuie fixat pe la anul 305, când sf. Antonie cel Mare, după 20 de ani de viață retrasă într'o ruină aproape de râul Nil, concepu să organizeze și să îndrumeze numeroși aspiranți care se re-

trăseseră în vecinătate și îi cereau stăruitor intrarea în viață monastică. Principiul după care se conducea era individualismul și spiritul de întrecere în asceză și virtute.

Ucenicului sf. Antonie, sf. Pahomie (340) avuse legături mai strânse cu monahii și îi adună pe o insulă a Nilului, în Thebaida de sus. Și puse supraveghetori peste câte un cerc de ascultători, care apoi cu toți erau supuși mai marelui numit egumen, arhimandrit (mai marele turmei).

Sf. Vasilie cel Mare dă regule hotărâte de organizație și viețuire în comun pentru monahi, care în esență conțin următoarele hotărâri: monahul trebuia să renunțe în mod definitiv la lume și plăcerile ei, deci el nu trebuie să aibă avere. Monahul mai este obligat la ascultare necondiționată față de superiorul său canonic; el trebuie să postească și să lucreze pentru ca să-și poată oprima dorințele trupesti; monahul trebuie să se roage neîncetat.

Așezările monahilor s'au numit mănăstiri, care de obicei se zideau în locuri retrase de sgo- (Continuare în pag. 3)

Cărți

Prof. dr. Lazar Iacob: Natura juridică a patronatului suprem și drepturile suverane ale Statului român

de Ion I. Pogana

D. dr. Lazăr Iacob, distinsul profesor de drept bisericesc de la Universitatea din Cluj, întreprinde de ani de ani de zile o acțiune bine susținută pentru lămurirea problemei cultelor din România, problemă atât de gîngășă și dificilă.

Pin cărți, conferințe publice și diferite articole — d. profesor dr. Lazăr Iacob a adus la lumină o serie nesfârșită de documente

privind felul soluționării problemei cultelor statului nostru — evidențiind toate lacunele Concordatului și gîgii cultelor, grație cărora — biserica noastră dominantă a fost pusă într'o stare de vălîț inferioritate, după cum au fost cedate și unele dintre prerogativele suveranității statului român — în favoarea Sfântului Scaun, cum vom arăta mai jos.

Asifel, d. profesor dr. Lazăr

Iacob a publicat lucrările următoare, închinată problemei cultelor:

- 1) Regimul cultelor în România întregită, 1931.
- 2) Cultul catolic în România. Concordatul cu Vaticanul 1933.
- 3) Politica Scaunului papal. (Capitol introductiv la istoria concordatelor postbelice 1936.
- 4) Biserica dominantă și egala îndreptățire a cultelor 1936.

Iar ultima carte a d. lui pr. f. dr. L. Iacob poartă titlul acestui foileton.

Înainte de a face darea de seamă asupra acestei lucrări — trebuie să remarcăm abilitatea cu totul obiectivă și elegantă a autorului — care îi caracterizează toate operele și întreaga acțiune dezvoltată ani de zile pentru lămurirea problemei acesteia.

Din antologia poeziei

TISMANA

Tismana, între brazi, o albă strajă
 În noaptea iivierii se deșteaptă.
 Pe crenji, dumnezeiască trece-o vrajă,
 O taină vârful munților așteaptă.

De prin chilii, călugării în șoapte,
 Apar cu faclă-aprinse; bate vântul . . .
 Pe lângă zid, le fâliăe vestmântul
 De par cocori alunecând în noapte . . .

Bătrânul stareț, prididit de muncă,
 Inceț, spre — arhondaric, tiptil se ndreaptă.
 De larmă, slujitorii se deștasptă
 Buimaci din somn, în minte c'o poruncă:

— S'aducă sfeșnici mari în sala nouă,
 Că vine Domnul Tudor cu boierii!
 Deodată, în întinderea tăcerii
 Mărunte lovituri de toacă plouă . . .

Bătăi zoresc în poarta mănăstirii:
 Paisie chelarul se repede.
 Deschide, și-abia ochilor se ncrede:
 E Cărc — Serdarul, biciul Stăpânirii!

Călări, — la brău pistoale și cuțite —
 Vin arnăuții suri în fustanele.
 Armați sunt până'n dinți, cu arme grele,
 Și'nfășurați în mantii ciuruite.

Mânia în Serdar a prins să fiarbă:
 — Aici e Tudor? Nu. — Să luați aminte!
 De nu mi-l dați, amar de cele sfinte . . .
 Pe stareț și pe voi, vă smulg de barbă!

Paisie surăde'n colțul gurii:
 — Pofiiți de-l căutați, că nu-i pricină.
 Ci'n fund pe scări, un glas: „Primiți lumină!”
 Monahii sorb cuvintele Scripturii . . .

În liniște, cu capete plecate,
 În fața tainei toți înjenunchiază.
 Dar de parte cail'n văi nechiază . . .
 Pe Arnănți fiorul îi străbate.

Si cail' lor răspund voioși. Pe — aproape,
 S'aude'n murmur tropot de copite . . .
 Pandurii! Arnăuții, cruci pripite,
 Iși fac, — și pier ca broaștele în ape.

Chilii de întunec le știu rostul!
 Rămas serdarul singur, ametește.
 Paisie spre poartă mi-l țarește:
 — Acum să văd, de mi-ai postit tot postul!

Și'n vreme ce răsună în păduri
 Cântarea Celui viu, — printre morminte,
 Inveșmântați în negrele vestminte,
 Apar în umbră, cete de pandurii.

În frunte Domnul Tudor se oprește;
 Privește mănăstirea în lumină;
 Cu toții se descoper și se'nchină:
 „Isuse, de păcat ne izbăvește!”

Serdarul la pământ gemu:, ertare!“
 Sărmaă oaie când e lupu'n stână.
 Ci Tudor surăzând i'ntinde-o mână:
 — Hristos a înviat din morți, Serdare!

D. N A N U. (Poezii)

(Urmare d'n pag. 1.)

Acestui preafericit egumen se datorește organizarea și ridicarea nivelului de înaltă instituție religioasă a sfintei mănăstiri din H. Bodrog. Sub înțeleapta sa conducere Bodrogul devine un centru de propagandă religioasă-națională. Zeci de mii de pelegriini din toate părțile locuite de Români se întâlnesc aici an de an, la praznicul Sfintei Mării (15 August) întărindu-se în conștiința românească.

Tocmai la praznicul Sf. Mării a anului 1916, când se stinge viața marelui arhimandit Augustin Hamzea, dorobanțul român trecea Carpații ca cel dintâiu sol al dezrobirii, executând ordinul divin al marelui Uniri pentru care atâtea rugăciuni s'au înălțat între zidurile vechi ale mănăstirii din Bodrog.

Pentru viitor, Mănăstirea Bodrogului va desăvârși marea sa misiune religioasă și națională având ca dirigiuitor al ei pe P. Sf. Episcop Andrei, care dela venirea Sa în fruntea Eparhiei a dat o deosebită atențiune acestui sfânt loc de reculegere cuhovnicească. Sub înțeleapta conducere a Prea Sf. Sale s'au făcut mai multe zidiri, adăposturi pentru pelerini, iar în cursul anului prezent vestitul pictor At Demian a făcut o radicală reimprespătare a vechii și prețioasei picturi din biserica mănăstirească. Tot pictorului Demian se atribuie minunatele frescuri din mazonolele episcopale, unde vor fi așezate spre vecinică odihnă osămintele episcopilor decedați: Iosif Goldiș, Grigorie Comșa și egumenului arhimandrit Aug. Hamzea.

Mai nou, mănăstirea Bodrog servește și unui înalt scop de asistență socială concentrându-se aici toți copiii vagabonzi, părăsiți de părinți, cari urmează cursurile școlii conduse de monahul Domocos, învățător mutat cu școala sa din edificiul „Regina Maria” la mănăstire. Părintele Episcop are de gând să aranjeze și

ateliere de muncă pentru acești elevi ieșiți din școala primară și intrați în rândurile ucenicilor, cari pe lângă îndrumarea în muncă vor primi la mănăstire și o educație religioasă, atât de necesară muncitorilor și industriașilor noștri.

În felul aceasta mănăstirea Bodrog se va apropia și de sufletul credincios al numărului

celui mare de muncitori din diferitele industrii Patriei noastre. Între mii de pelerini sosiți la Mănăstire praznicul hramului ei — Sf. ta Marie — vom avea bucuria a semnala tot mai mulți învătoria ieșiți din șgomotul lierelor pentru două zile de recreare și zidire sufletească.

Pr. C. Turic

Rânduri despre Gimnaziul Industrial Casnic din Arad

În mai multe rânduri, am scris despre frumoasele expoziții ale acestei școli profesionale care de mai mulți ani răspândește gustul pentru arta covoarelor și țesutului — în stil românesc.

Fetele care au trecut prin acest gimnaziu și au apropiat astfel un stil de artă națională — fapt deosebit de însemnat la granițele țării, unde mozaicul de stiluri străine a avut o influență atât de însemnată asupra artei și portului național, în unele părți, dar totuși bine conservate și azi de mare însemnatate istorică.

Iată de ce — școlile profesionale de acest gen au de îndeplinit o frumoasă misiune pentru reînvierea tradițiilor vechi și de aceea avem marea datorie să le sprijinim, fie trimitându-le eleve cât mai multe; fie dându-le, ajutoare materiale spre a le da putință să întrețină cât mai avantajos pe elevele sărace.

Dealtfel gimnaziul industrial casnic din Arad nu are prea ridicate — taxele școlare, taxa de înscriere fiind lei 1000 și cea de internat lei 5000.

Iată cum, cu abia 6000

lei anual — ori care poate să dea fiicelor și o educație morală și practică bine văzută și puțin costisitoare, cursurile gimnaziului durând nu mai 4 ani. În schimb, elevele învățate se specializează în acele branșe: lucru de mână, broderie și cusături naționale, secția de scoarțe și covoare, secția de țesut pânzeturi diferite ștofe, bucătărie, prepararea mâncărilor, secția de sercicultură sau creșterea viermilor de mătase și c. a. se filează mătasa.

Pe lângă aceste specialități — elevele învățate cursurile de cultură generală.

Se vede, din cele mai sus, ce lucruri frumoase și practice se învățate aceste școli — care ar trebui urmate de fiecare elev cu 4 clase primare. La școală sau la orașe, unde s'ar găsi bili după terminarea gimnaziului casnic, s'ar folosi mult de aceste cunoștințe ar fi adevărate comori pentru familia lor.

Ne gândim la acestea cum la un nou început de an, când părinții au atâtea griji cu copiii.

Să-și aleagă școlile cele mai practice și avantajose.

Rep.

D. prof. dr. Lazăr Iacob nu este un agitator și un publicist tendențios, cum de sigur este considerat de adversarii părerilor sale și cum ar putea să apară în fața ochilor aceluia care discută superficial asemenea probleme, ci d-sa reprezintă și susține un punct de vedere care este împărtășit de toți aceia care au studiat cu minuțiozitate evoluția problemei cultelor minoritare în țăatul român. Toți aceștia recunosc că am mers prea departe cu concepțiunile — care ni se refăzau nouă — atunci când trăiam sub o dominație străină.

În vremea, dealtfel, care este cel mai imparțial judecător, va arăta, în curând, de partea cui este dreptatea.

Și dacă, astăzi, n'ar fi tocmai oportun ca să cunoaștem o viață agitată în jurul problemei cultelor, nimic nu poate împiedeca, totuși, discutarea ei în cercurile competente — reprezentate de

profesorii și publiciștii noștri cei mai autorizați, printre care se măară și d. profesor dr. L. Iacob.

E ceea ce aveam de spus despre autorul lucrărilor menționate mai sus — spre a justifica publicarea acestei recenzii, obiectivă ca însăși atmosfera de dreptă judecată ce se desprinde din acțiunea de lămurire a dlui profesor dr. L. Iacob, care nu scrie pentru mulțimea dornică de agitații — ci pentru dreptatea istorică — valabilă și invincibilă în toate timpurile.

În noua sa operă, autorul analizează natură juridică a patronatului suprem — exercitat de forții regi ai Ungariei asupra bisericii și cultelor din țara vecină, patronat care conferia regilor drepturi mai mari în diriguirea bisericii — decât cele prevăzute în dreptul cononic.

Intervenind schimbarea politică și geografică dictată de consecințele ultimului război, s'a ridicat

problema interesantă și mult discutată — dacă aceste drepturi au trecut în prerogativele suveranității noului stat român, sau au încetat să mai subsiste?

Lucrurile nu s'ar fi complicate prea mult dacă nu intervenia o schimbare de titluri — adăugite regilor maghiari, care, din anul 1758, au purtat și titlul de regi apostolici, schimbare care a dat puțința unui alte interpretări naturii juridice a patronatului suprem.

La adăpostul acestei noi formule, pentru care Maria Terezia a depus multe stăruințe ca să fie acordată, s'a susținut — de atunci că drepturile de patronat suprem au fost conferite regilor de Sfântul Scaun — ca privilegii personale, deci netransmisibile — putând fi astfel acordate dela caz la caz.

Astfel pusă problema — ar urma că drepturile de patronat suprem nu se pot transmite dela

sine regilor aceluiași stat și, mai puțin, unei noi suveranități, cum a fost aceea a formărilor de state — în urma războiului mondial.

Adică — Suveranul statului român n'a primit drepturile de patronat suprem asupra bisericii cultului catolic — fiindcă privilegiul acesta n'a fost acordat în mod general tuturor regilor — ci numai unora.

În consecință, Sfântul Scaun va dispune în mod suveran asupra bisericii catolice, conferind titluri și făcând numirile de prelați — care nu mai au nevoie de at de confirmarea șefului politic al unui stat.

Prevalându-se de schimbarea intervenită în anul 1758, vecinii noștri s'au grăbit să susție mereu că regi apostolici au fost toți domnitorii lor — dela Sfântul Ștefan, care i-a încreștinat.

D. profesor dr. Lazăr Iacob vine acum să restabilească adevărul istoric — bazat pe studii

îndelungate și documente autentice, din care reiese tocmai clar faptul de ceace ar susține guri, care primesc mai bucurie dreptul de jurisdicție al Sfântului Scaun — în locul aceluiaș Suveranilor noștri, din motive cărora taină nu este greu de ghicit.

Nu i-a fost greu autorului infirmo noua interpretare de unghi dreptului de patronat suprem — fiindcă numeroși oameni de știință și politici ai țării de altădată, care nu puteau bănuși ce se va întâmpla în anul 1918, au arătat la început că dreptul de patronat suprem era înglobat

atributele suveranității statului maghiar, exercitată de șeful statului al țării — care dispunea de treburile bisericesti peste puterea papală, căreia îi era rezervat mai dreptul de confirmare a mirilor făcute de regi și-a alte acte însemnate, privind administrația bunurilor cultului catolic.

Sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog —

străvechiu lăcaș de închinăciune și credință străbună

Din istoricul mănăstirei

(Urmare din pag. 3.)

Cât privește istoricul acestei sfinte mănăstiri, n'avem date cu precizie stabilită. Documentele ne esare au fost în parte distruse între timp de diferiți năvălitori, care au pustit aceste plajuri; în parte s' presupune că s'ar găsi în arhiva metropoliei sârbești dela Carlovitz. Motivul ar fi explicabil din punct de vedere sârbesc — dar nu din punct de vedere istoric.

Se știe că în anul 1887, când s'a întronat din nou stăpânirea românească la această mănăstire, după o întrerupere aproape de 197 ani (1690), în care timp a depins direct de metropolia dela Carlovitz, arhiva mănăstirii a fost sărăcită comlect.

Totuși, în privința originii și înființării mănăstirii Hodoș-Bodrog între timp s'au emis două opinii, și anume:

1) Că această mănăstire s'ar fi întemeiat prin veacul al 15-lea, pe la anul 1498, de către doi frați, Ștefan și Marcu Iacșici, mari proprietari și de origine sârbă.

2) Că această mănăstire ar fi existat prin veacul al 12-lea și al 13-lea. După unii, că ar fi fost de rit catolic, după alții că ar fi fost de rit ortodox și românesc.

După cât ne stă în putință, prin dovezi, vom căuta să stabilim adevărul istoric.

Opinia 1 e susținută încă de pe vremuri de autoritățile superioare ale bisericii ortodoxe din Jugo-Slavia și îmbrățișată de istoricul maghiar Marki Sándor.

Marki Sándor spune că acești doi frați, Ștefan și Marcu Iacșici, ortodocși credincioși, din cauza persecuțiilor turcești, s'au refugiat din orașul Iagostin, din vechea Serbie, împreună cu familiile și oamenii caselor lor și s'ar fi așezat în aceste locuri puțin locuite. Unde s'au așezat, au zidit cetatea dela Felnac, iar ca mulțumire lui Dumnezeu au pus temelii de așezare unei sfinte mănăstiri, și că această mănăstire ar fi fost Hodoș-Bodrogul de azi.

Iar mănăstirea ar fi fost supusă ierarhiei sârbești.

La această opinie, noi mai putem să adăugăm că stăpânirile de pe acele vremuri ale Ardealului și Banatului dinadins căutau diferiți rățăcitori ca să-i infiltreze în masele compacte de români băștinași. Și atunci streinii erau bine văzuți și investiți cu mari drepturi și cu toate bunătățile ca să stea împotriva valului românesc, ca să-l stăpânească și să-l folosească cu gând hain.

Contrară părerii lui Marki Sándor, e părerea lui Karácsony

Lános (Ismeretlen delmagy arvoszagy kolo storok, Timișoara 1905 pagina 77—88 Törtenelemy es regeszteti estes itök) tot istoric ungar. Acesta susține că mănăstirea exista prin veacurile 12 și 13-lea, dar că în aceste veacuri era catolică.

Tot Karácsony Iános spune că

regele Ungariei, Andrei al 3-lea, amintește de existența mănăstirii Hodoș de lângă Mureș și că această mănăstire era în floare înainte de năvălirea Tătarilor. Apoi regele Bela III amintește, într-o scrisoare din 1177, că, trecând din hotarul Segăi (azi un cartier din Arad), curând a ajuns în pământul mănăstirii Hodoș.

La anul 1326, se amintește de un Voivod Neagul („De Hudus” — care ar fi putut-o ajuta și chiar apăra) St. Meteș; Ist. bis. vol. I. p. 186).

Se poate afirma cu certitudine că în veacul al 12-lea, sf. mănăstire Hodoș-Bodrog exista.

Părerea lui Karácsony că mănăstirea Hodoș-Bodrog era catolică în sec. 12-lea, cade dela sine, deoarece se știe că curentul de catolicizare asupra mănăstirilor ort. din Ardeal și Banat s'a resimțit direct începând cu Papa Inocențiu al III-lea (1196—1220), care, la anul 1204, delegă pe episcopul său din Oradia să viziteze și să cerceteze toate mănăstirile din Ardeal și Banat, și să facă tot posibilul ca să se înființeze pentru ele o episcopie supusă scaunului din Roma. (Iulhasz C. Dies Stieft: der Tschander Dioceseim Mittelalter, Minsster 1927 p. 28 și urmă. 62 și urma. 174 și urma. 165 și urma. 202, 211.) Prin urmare e întemeiată părerea D-lui prof. Silviu Dragomir că, în veacul al 12-lea, mănăstirea Hodoș-Bodrog era ort. (Cf. Transilvania, Sibiu 1917. p. 26. 28).

Odată ce s'a dovedit că în această mănăstire era ortodoxă, era foarte natural și firesc ca ctitorul ei să fie un român cu bună stare materială și cu multă osârdie pentru neamul său.

Aproape până la 1600 nu se mai pomenște nimic despre mănăstirea noastră. Chiar în această epocă (1200—1600) catolicismul, prin regii Ungariei, practica iezuitismul cel mai mârșav pentru ca sf. Părinte dela Roma să aibe motiv să declare de „răsboiu sfânt” acel răsboi care se purta contra valahilor schismatici. Aici s'a simțit mai mult îmbrățișarea de părinte a vicarului dela Roma asupra noastră. Numai departe decât: Papa Grigorie al IX. (1227—1241) sfătuiește pe Bela LV, regele Ungariei, să convertească sau să nimicească pe „Valahii schismatici”. Iar în anul 1334, Papa Ioan al 22-lea scrie regelui Carol Robert: „să înceapă răsboiul contra schismaticilor — adică contra noastră a ortodocșilor — pentru apărarea credinței catolice și dacă s'ar întâmpla să mor în război sau în astfel de luptă sau din rănile primite acolo, întindem deplina iertarea tuturor păcatelor tale”.

În această epocă, istoria neamului și în special a Ardealului, a fost pătată cu sânge. Aici, istoria noastră a tăcut, dar a suspinat. Și nu e de mirare dacă

suntem acuzați că n'avem istorie, fiindcă istoria noastră nu este o înregistrare de fapte, ci o trăire în timp prin suferințe în dumezeire.

Așa se explică tăcerea istoriografiei în această epocă, de numai pomenște nimic și despre mănăstirea Hodoș-Bodrog.

Abia la anul 1629 aflăm că se spune că vladica Sava, cu reședința la Brea, a avut între alte sate și Hodoșul pe care l'a dăruit mănăstirii cu acest nume, și că era des cercetat de călugării mănăstirii. (Silviu Dragomir, Anuarul Institutului de Istorie Națională III. Cluj. 1916. p. 557—60).

În 1651 apare Sofronie — „Mitropolitul cetății Lipova-Giula”, cu sediul în mănăstirea Hodoș, care avea hramuri, intrări Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu. În 29 Octombrie 1651, Mitropolitul Sofronie e însoțit de o parte din personalul mănăstirii la Moscova, unde fu primit în audiență de Tarul Alexie Mihailovici, cerându-i milostenie: „că nu avem afară de tine Domn drept pe nimeraia cui să ne rugăm, că viața noastră e în mijlocul Turcilor (dela Hodoș, și biserica s'a învechit cu toate zidurile mănăstirești și bisericesti). Tarul îndeplinește ruga Mitropolitului.

Cu datele primite, Sofronie se întoarce la mănăstirea Hodoșului, unde nu știm cât a mai rezidat nici ce a mai făcut. (Silviu Dragomir, Relațiile Bis. Rom. cu Rusia în sec. XVIII-lea în Anuarul Academiei Române, secția istorică, 1912, p. 1079—80, 1169—70 anul 19). Între anii 1680—90 sârbii emigrară în Banat având în frunte pe Patriarh I de Ipec, Arsenie Cernoievici, care ca Patriarh ort. a început a exercita autoritatea bisericăască asupra tuturor popoarelor de lege ortodoxă. Astfel că acest exercițiu fu transformat în privilegiu de către curtea imperială dela Viena la anul 1690 și ridicat la putere de lege (art. XXVII—1690—91).

Instituțiile și averile bisericii ort. rom. trec sub jurisdicția metropoliei sârbești dela Carlovitz și în felul acesta și mănăstirea Hodoș-Bodrog a fost supusă jurisdicției canonice a acestei metropolii.

La anul 1700 mănăstirea a fost atacată de Curuții lui Fr. Racotzy și egumenul acesteia a cerut protecția generalului austriac Leopold Schlich și, ceva mai târziu, în 1716, cea a prietenului Eugeniu de Savoya (Szentklaray Aszerbmon astoregyharak p. 27—28).

În timpul domniei împăratului austriac Carol al VI, mănăstirea a fost persecutată desposedându-se aproape comlect de averea ce o mai avea. Abia la anul 1750 împărăteasa Maria Terezia dispună să se restituie toate averile avute de dinsinte. (Staatsraht Arhiv. Viena Nr. 3777.)

La 1768 mănăstirea a fost vizitată de împăratul Iosif al II, făcând în același timp, și vizita lui primă pri Banat.

Horia în timpul petrecărilor cu împăratul Iosif al II 781—82, în drumul lui spre Viena, a mers și pela episcopul Aradului Pavel Cnezevici, iar acesta l'a îmbrăcat în propria lui reverend, trimițându-l la mănăstirea Bodrogului, și prev zându-l cu cheltuielile necesare de drum.

Metropolia Ardealului reînființându-se în anul 1868, episcopia Aradului a intrat în legătura canonică a acesteia, pătrându-și pe mai d parte jurisdicția asupra mănăstirii Hodoș-Bodrog împotriva protestului Patriarhiei sârbești.

La anul 1887 încețază în mănăstirea Hodoș-Bodrog stăpânirea sârbească. Se înt. oduce a tât în administrația mănăstirii cât și în biserică limba românească, în locul limbii slavone, v. chii.

Staretul sârb Cornel Zsifcovic este înlocuit cu arhimandritul Augustin Hamzea, directorul Preparatoriei și al Institutului ort. rom. din Arad.

Sentință

Tabla regească modifică sentința forului prim și cu scoaterea din vigoare a dispozițiilor referitoare la cheltuielile de proces și la competențele avocaților, decretează cum că mitropolia greco-ort. rom. are asupra averii mănăstirilor greco-orientale: Bezdin, Sângiorgiu, Meșiciu, Voilovița, Zlatița și Baziaș ca instituțiuni bisericesti comune ale bisericii sârbești și greco-ort. rom. din Ungaria, pretenșiunea de drept cu privire la jurisdicțiune de drept și la dispunerea asupra averii, specificate în normele organizării bisericesti, cu privire la averea mănăstirilor înșirate de unde urmează că acționarii sunt dator să tolereze. ca această juris-juris-

Punându-se problema despărțirii ierarhice a românilor de către sârbi, începând cu sinodul dela Carlovitz, din Februarie și Martie 1865, prezidat de Mitropolitul Șaguna, era firesc ca și mănăstirile de pe teritoriul metropoliei Ardealului și Banatului să capete o deslegare în favorul elementului dominant.

Pînă bună înțelegere nu s'a putut câștiga nimic, fiindcă sâbii reclamau pentru ei tot. A trebuit să se ajungă chiar sub Șaguna la ideea de proces, ideie care a trecut în fapt la anul 1904 din partea metropoliei Ardealului

Metropolia Ardealului pretinzând patru mănăstiri Hodoș-Bodrog, Bezdin, Meșici și Sf. Gh. orgeh, a dovedit pe calea istorică în fața tribunalelor pline de ură și imparțialitate din Bud-pesta — drepturile ei și a determinat aceste foruri ca, în 29 Martie 1916, să se dea următarea sentinșă în favoarea cauzei române.

Staretul sârb Cornel Zsifcovic este înlocuit cu arhimandritul Augustin Hamzea, directorul Preparatoriei și al Institutului ort. rom. din Arad.

dicțiune de drept și dispunere asupra averii să fie împărțite între metropolia greco-ort. sârbească din Ungaria și cea greco-ort. rom. din Ungaria . . .

Urmează restul sentinței în favorul românilor, cu o motivare bine justificată.

Budapesta la 29 Martie 1916.

Emil Barthodeiszky, m. p. prezident de senat. Desideriu Terfi m. p. raportor. Dr. Adalbert Csulyok m. p. Iuliu Keler m. p. Dr. Aladar Szekacs m. p.

E de mirare cum azi, după întregirea neamului, ar mai fi motive să menținem această sentință fără aprecieri practice. Sun. adevăruri istorice necontestate nici de dușmani, pe urma cărora noi avem dator să căutăm să stăpânim măcar atât cât străinii ne-au arătat că este al nostru.

Sfânta Biserică

Sfânta Biserică are hramul „Intrarea în biserică”. Acest sfânt lăcaș e zidit în formă de cruce, iar dintru început era înconjurat de o clădire cu etaj în chip de cetate așa cum erau aproape toate mănăstirile. Biserica e de zid traini: clădit din piatră ciopl-

tă și din cărămidă tare; cupola are turn; dintru început a avut un turn deasupra tinzii. Între timp tinda s'a demolat, iar în loc s'a zidit un pridvor fără de nici un gust și care strică foarte mult. Ferestrele sunt lungi și înguste

Iconografia

Când intri în Biserică observi o armonie perfectă, armonie care îți face impresia că e compusă din diferite culori și cu toate acestea sunt numai trei: roșu, negru și osu.

Aceste culori combinate constituiesc caracteristica artei bizantine.

Pictura bizantină din această biserică e făcută în frescă. Fres-

ca e pregătită numai din var și amestecată numai cu puține paie, caracteristică frescelor din veacul al 13 și 14. Toată fresca e păstrată intactă.

Aranjamentul icoanelor e făcut cu mult gust și cu multă artă. Se observă la unele icoane mult primitivism, cum e de exemplu „Nașterea Domnului” unde (Continuare în pag. 5.)

Sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog — străvechiul lăcaș de închinare și credință străbună

(Urmare din pag. 1)

notul lumii. În aceste locuri își ducea viața călugării ori călugărițele după anumite reguli de înfrângere, care se alegeau prin voința Ocupația de predicție a călugărului este rugăciunea. Traiul zilnic este asigurat prin donațiuni din partea credincioșilor.

Sf. Vasile cel Mare (379) care se poate numi adevăratul întele-

meilor al monahismului, a început să fixeze cercul de activitate al călugărilor pe teren social-inființând școli și spitale, pe care le-a dat în mâinile călugărilor. Tot misionarismul bisericii era făcut de ei. Operile mari pe teren teologic erau produsul călugărilor. Ei formau adevărata armată a bisericii. Armele lor constau în rugăciune, iar țaria lor în suferințe.

Oaze de spiritualitate românească

În țara noastră, aproape toate sfintele mănăstiri sunt ctitorii domnești și boierești.

Când începutul unei mănăstiri era făcut de vre-un călugăr răvărnitor sau de evlavioșii creștini, n'au întârziat domnii țării și boierii din partea locului să vină întru ajutor cu danii de moșii și daruri de odoare prețioase și odijdii cusute în strălucit fir de aur.

Lăcașurile aceste sfinte și căugării modești au adus neprețuite servicii neamului în desfășurarea vremilor. Au apărut cu îndârjire legea strămoșească, au întărit unitatea sulatească peste granițele vremelnice, au dat poporului învațatura îngăduită de împerejurările vitrege și de dușmanii mulți.

Au copiat și au dus cărțile bisericești din ținuturile libere în cele robite, contribuind astfel la formarea limbii literare și la unitatea culturală a tuturor românilor.

Firește că această acțiune nu putea fi lăsată în pace de dușmanii credinței și ai neamului nostru, mai ales aici la noi, în Ardeal, și iată că, în anii 1761—1782 din ordinul împăratului Iosif al II-lea și al generalului Bucow, se ardeau și distrugeau din temelii aproape toate mănăstirile românești, iar călugării au fost alungați dincolo de munți.

Sfintele mănăstiri au fost în-

totdeauna locurile cele mai sfinte ale poporului nostru. În ele, poporul aia și află mai cu înlesnire întărirea credinței, îmbărbătare și sprijin la vreme de primjdie, mângâierea la neazuri și dureri. De aici atârna legătura dintre mănăstire și viața poporului, din asemănarea dintre unele și altele, la care trebuie să ajungă și acela care își propune să scrie despre o mănăstire și viața poporului nostru.

La noi, istoria unei mănăstiri de multeori este istoria poporului. Viața lui cu viața ei sunt împletite în negura îndepărtată a veacurilor.

Mănăstirile sunt un pedestal însemnat în istoria țării, ca monumente de credință și evlavie străbună.

Icoana făcătoare de minuni

„Tradiția spune că locul de așezare a bisericii sfintei Mănăstiri a fost arătat printr'un semn minunat. În vremuri îndepărtate, păștea o circadă de vite pe insula formată de un braț al Mureșului. Un taur mugind a răsfățare și răscolind cu coarnele pământul, deodată a ridicat din țărână un obiect strălucitor. Păstorii au alergat să se dumirească și mirați, au găsit icoana Maicii

Istoria noastră, istorie prăfuită de vreme, stă în ascunzișuri de mână.

Dogmele mari și sfinte ale neamului stau ascuse pe ziduri încercuțite de vreme, pe altarele cernite de fumuri de tămâie. Bucuriile și suferințele străbunilor au fost pecetuite întotdeauna prin ctitorii mănăstirești. Ridi carea unei mănăstiri însemna legătura neamului cu eternitatea, și în această legătură e urzit tot trecutul nostru, trecut de zbucium trecut de glorie.

Dangățul clopotelor și trocănitul în toacele de ulm și de ulmiță, urmate de glasul neauzit, dar desăvârșit din molitfelnicul vreunui avă prece tot au făcut să răsună în lung și în latul lor codrii pământului românesc. Aceasta e articulația graiului nostru, care se confundă cu sufletul și cu credința noastră. În aceste trei ipostaze care, în unitatea lor, una sunt, dar care, ca exteriorizare, au câmp aparte, se cuprinde toată pacea neamului.

În aceste trei ipostasuri și-a explicat pe neștiute și a păzit cu păzire de arhanghel Valahul din Carpați, dela Dunăre și Mare, doctrina cea mare a creștinătății noastre.

Din aceste considerații, istoria sfintei Mănăstiri Hodoș-Bodrog e în statornică alăturare cu istoria noastră depe aceste plaiuri.

Domnului, scoasă din vărsătura de altădată a apoi. Cine știe de unde vor fi adus-o valurile; din vre-o biserică ruptă de revărsarea năprasnică.

Pe locul unde s'a găsit chipul Maicii Preacurate, s'ar fi zidit altarul bisericii. Icoana se păstrează în biserică, lângă stana sfântă, prină în forma de altăraș; iară capul taurului, animal puternic, ce s'ar fi numit Hodoș, se

păstrează și acum, în dulap de sticlă și se poate vedea în coridorul locuinței stareșești.

Multe suflete obidite vin să-și verse amarul vieții în fața icoanei Maicii Preacurate cu Pruncul dumnezeesc în brațe. Să și plângă aici păcate tainuite ale nesocotinții lor, cu nădejdea iertării. Să și ia balsam de alinare și puteri noi în lupta cu ispitele vieții.

În tot cursul anului vin, și din mari depărtări, bolnavi și suferinzi să-și plece genunchi în curcernică rugăciune, să-și facă slujbe de iertarea păcatelor și de tămăduirea boalei ce-i mistuie.

Câți vin cu inina frântă și smerită, pe care Dumnezeu nu o va urgisi, se întorc acasă înviorați și întăriți. Pe încetul slăbiciunile trupului istorit de boală prind a dispărea și sănătate se sălășluiește iarăși în oaze.

S'ar putea înșira o mare mulțime de bolnavi, aduși aici de amărăciunea vieții și de suferințele lor mari au dobândit tămăduire, și când îi pierduseră aproape cu totul nădejdea.

Să amietesc pe câțiva, pe care i-am văzut cu ochii. O femeie tină din Chetfel, a rămas slăbănogă din naștere. Șase ani și-a purtat slăbănogia pe picioare, ofilindu-se. Mai pe urmă căzu la pat. Cheltuise mult, și doctorii nu-i mai dăseră nădejde de scăpare. Au adus-o pe brațe în biserică, la sf. slujbă. Cu puterea lui Dumnezeu și-a Maicii Domnului, a plecat înviorată, după ce stătuse și la sf. liturgie și s'a cuminecat. La vre-o 4 săptămâni venea din nou la sf. Mănăstire; venea să aducă un dar frumos, lucrat în parte de mâna ei, ca recunoștință pentru însănătoșire. Inbujorată la față și veselă mărturisea de mila pe care Domnul și-a făcut-o cu ea. Intrând în biserică, o podidură lacrimile, prinso de mulțumire vărsat la picioarele Maicii Preacurate.

Un bărbat, în floarea vieții, din Pecica, a fost adus aici de ai săi, cu mintea turburată. A sta-

de 3 ori la sf. slujbă și acum, cu darul lui Dumnezeu, își vede de negușătoria sa, în toată firea și cu bună judecată.

Un bătrân, de 60 de ani, veni paralizic de mână și piciorul drept, fără să-și poată ridica mâna. În a doua Vinere, când veni să stea la al doilea sf. Maslu, plângând își duse lin mâna la frunte și-și făcu cruce, în semn ca mândularele lui și-au recăpătat puterea.

Scrie este: »de este cineva bolnav să chieame preoții bisericii, să se roage pentru dânsul, și rugăciunea credinții va mântui pe cel bolnav«.

O doamnă, soția unui profesor din Arad, îmi spunea zilele trecute: Am venit să mă închin aici căci sufletul meu este legat prin scumpă amintire de această sf. Mănăstire. Eram fată mare. Venisem cu sora mea. Ce doriață arzătoare poate avea o fată, decât să-și știe ursita. M'am rugat cu rugăciune ferbinte Maicii Domnului să mi dea un semn. Și m'am închinat adânc, până în noapte târziu. În somn am văzut pe câmpul verde, presărat cu flori de lângă sf. Mănăstire, venind spre mine, cu mâinile întinse duios, pe tânărul care este acum soțul meu iubit.

La pelerinajul dela Sântămăria anului trecut, când au făcut slujbe întruna mulți preoți zile de rând și până noaptea târziu; o tetiță de vre-o 16 ani a venit, sprijinită de prietene, în fața unui preot, la slujbă. Suferea de un picior, pe care nu-l putea îndoi. Preotul o întrebă: „Crezi tu că eu te pot ajuta? „Cred cinstite părinte, că de aceea am venit“. „Atunci ia crucea în mână și ingenunchează“ îi zise preotul. Și, spre uimirea pretenelor, copila își plecă genunchii și ingenunchie și și cu piciorul pe care nu-l putea îndoi până aici.

Cât de minunată este puterea credinții ce mută și munții. Și azi se petrec minuni în lume. Decât ochii noștri sunt acoperiți de solzii necredinții de patimi și păcate, încât și câte se petrec sub ochii noștri, căutăm să le dam alte tăcări, nu le putem, ori nu vrem să le înțelegem și nu simțim că Hristos și azi pășeste printre noi, e aproape de fiecare și-și pleacă mila sa spre cel care l-o cere cu credință tare.

Aș putea spori povestirea întâmplărilor și a tămăduirilor minunate, de cari au avut parte cei ce vin să se închine și-și fac rugăciuni aici, în umbra acestei Mănăstiri, închinată Maicii Domnului. Așa a rămas statornică icoana maicii Preacurate din sf. Mănăstire: Icoana făcătoare de minuni. După cum stihira cinstitului Paraclis, o slăvește: „Tuturor scârbitorilor bucurie și asupriților folositoare și fămânzilor dătătoare de hrană, streinilor mângâiere, celor înlăturați adăpostire, bolnavilor cercetare, celor neputincioși acoperământ și sprijineală, toiag bătrânețelor, Tu ești Preacurată Maica Dumnezeului celui de sus.“

(P. S. S. Episc. Policarp Morușca)
(Continuare în pag. 4)

Drepturile acestea și le-a asumat mai întâi regele Ștefan — care a convertit pe unguri la creștinism. El a înzestrat biserica cu avuturi și i-a rânduit conducători.

Timp de veacuri — așa s'au petrecut lucrurile în Ungaria, papalitatea fiind geloasă de această situație — care o pune în stare de inferioritate față de domnitorii maghiari. Ei aveau însă la spate poporul, care nu înțelegea să renunțe la aceste drepturi și să le treacă papilor.

Era vorba de drepturile coroanei, ale suveranității naționale — care se transmiteau automat regelui următor.

Iată ce spun învățații unguri despre patronatul suprem:

Melichárd Kálmán: „Nu trebuie să stăm pe punctul de vedere că dreptul de patronat suprem, devenit parte integrantă a dreptului nostru public, constituie podoaba milenară

a Sf. Coroane ungare; că în urma cercului distins de competență el este pavară libertății țării (libertas regni), care oferă garanție contra tuturor dispozițiilor apăsătoare ale Sfântului Scaun față de Stat, așa că dreptul de patronat suprem poate fi considerat o garanție puternică de drept public, că autonomia catolică nu va deveni primejdioasă pentru stat“. (pag. 47.)

Kmeti Károly, profesor de drept public, spunea: „Neagă spiritul și trecutul constituției noastre acela care vrea să separe dreptul de patronat suprem din sfera de putere publică a regelui și, astfel, din sfera puterii din stat, cel ce vrea să excludă influența factorilor constituționali, parlamentul și ministerul responsabil, asupra patronatului, sau dacă crede că ea (influența, trebuie exclusă în baza dreptului bisericesc sau a dreptu-

lui de stat“. (pag. 47).

Adică nu titlul de regi apostolic a îndrituit pe regii Ungariei să exercite dreptul de patronat suprem, acest drept fiind tradițional și făcând parte din atribuțiile suveranității statului maghiar.

În situația schimbată însă, de astăzi, Sfântului Scaun și ungurilor dela noi le convine mai bine să susție că regii altor state, neputând titlul de apostolici — nu mai pot exercita acest drept — spre a asigura o cât mai largă autonomie cult lui catolic — mergându-se până la formula unui stat catolic într'unul politic.

Definindu-se însă precis noțiunea juridică a dreptului de patronat suprem, în lumina documentelor istorice — reiese clar că schimbarea intervenită în anul 1918 nu l-a desființat — el aparținând suveranității naționale a fiecărui stat.

E drept — că, în România, problema a fost lăsată în suspensie, dar nici încheierea concordatului cu Vaticanul n'a desființat dreptul de patronat, cum ne arată autorul, rămânând ca mai de vreme sau mai târziu, la momentul oportun, statul nostru să-și exercite drepturile sale firești de a dispune asupra dezvoltării acțiunii cultelor, fără a jieni cu nimic autoritatea Sfântului Scaun — dar și fără a știrbi prerogativele suveranității noastre naționale.

Cartea d lui prof. dr. L. Iacob este revelatoare în acest sens.

Ion I. Pogana

Citiți și răspândiți ziarul:

Timpul

Provinciei

„Mantuește Doamne poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta!...”

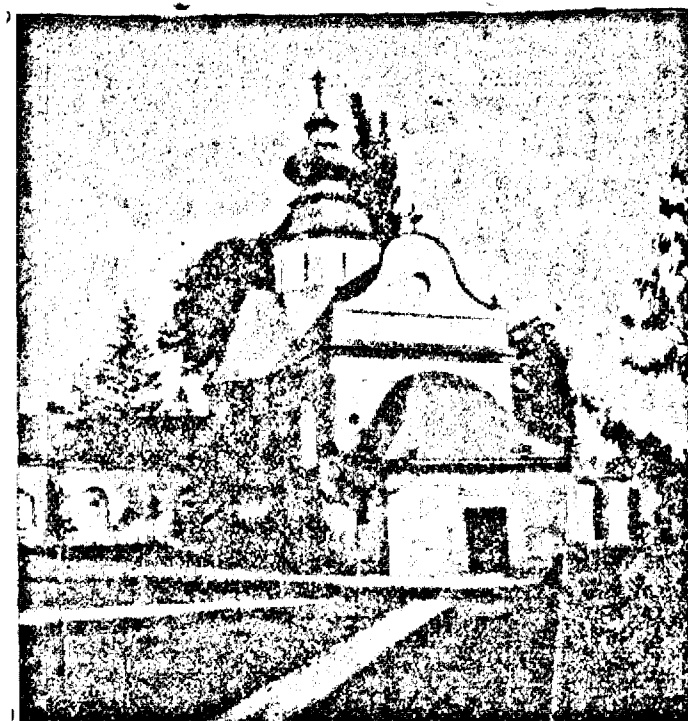
H. S. JORGA

Timpul Provinciei

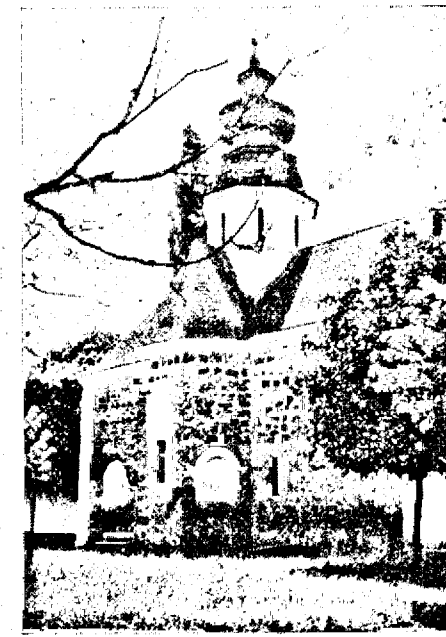
DUMINECĂ 14 AUGUST 1938 • ARAD • SUPLIMENT ILUSTRAT

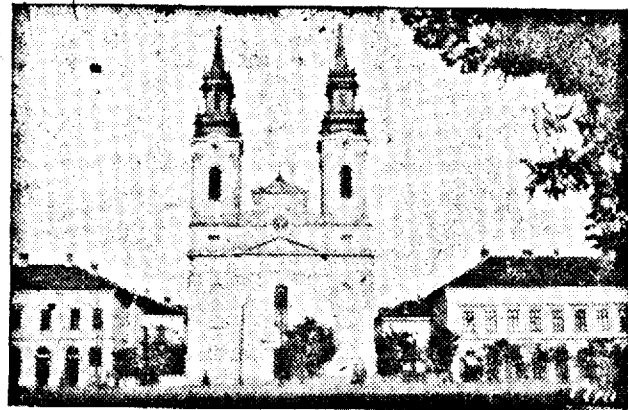
P. S. Sa Andrei Magier-Crișanul
Episcopul Aradului

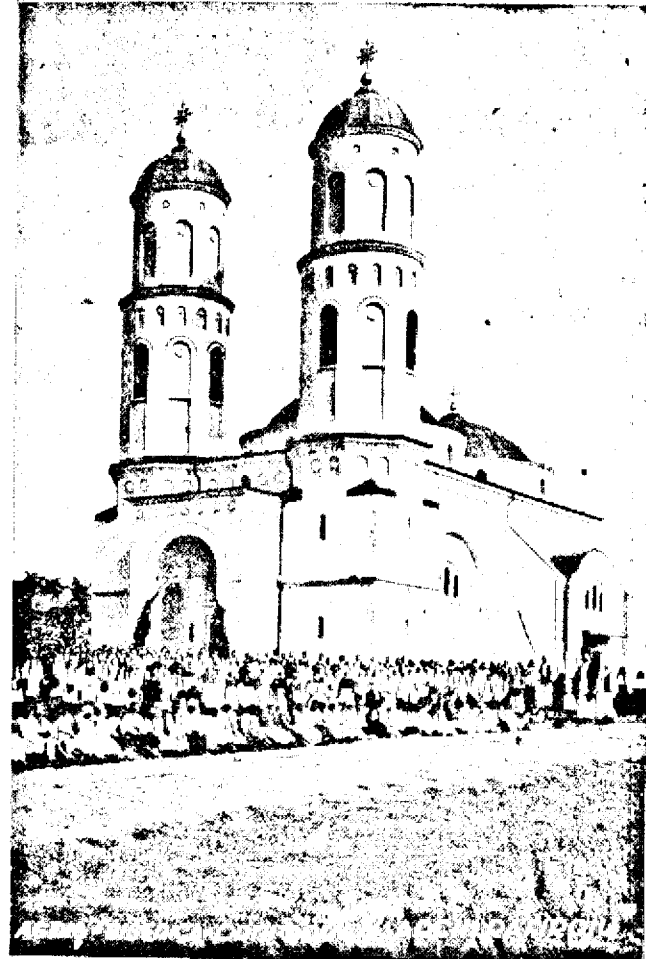
Sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog

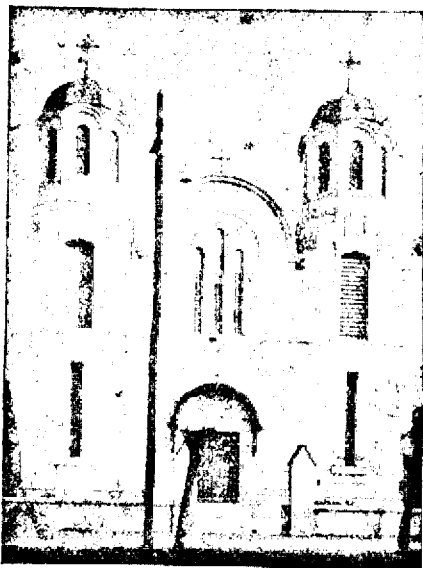
Sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog (Foto — Timpul Provinciei)

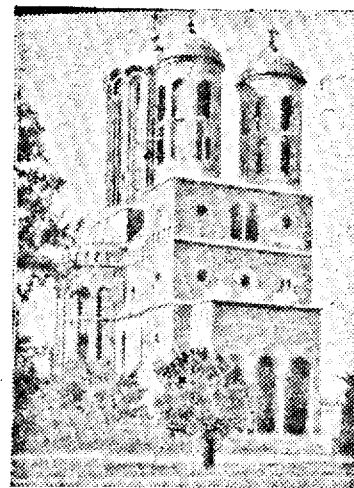
Catedrala ort. română din Arad

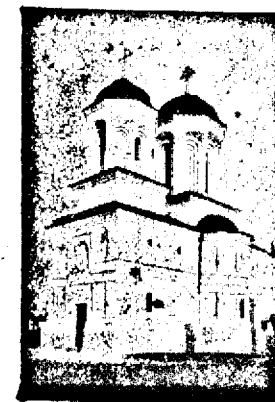
In Agriș — Dumineca.
Credincioșii în fața Bisericii

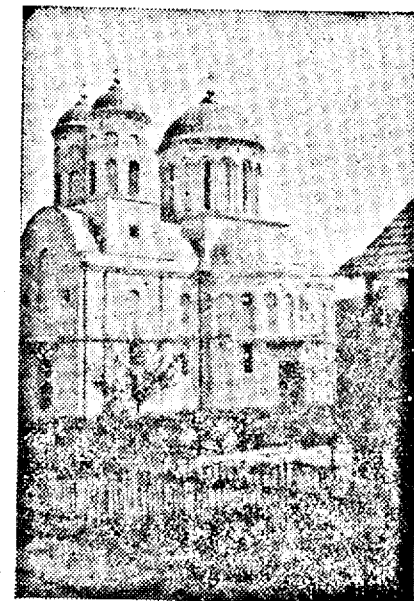
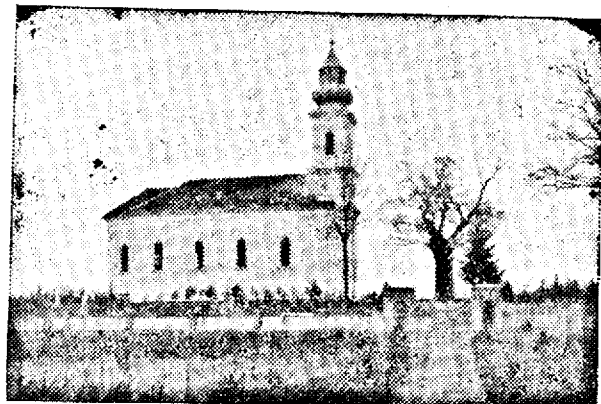
Biserica ortodoxă română din
Aradul-Nou

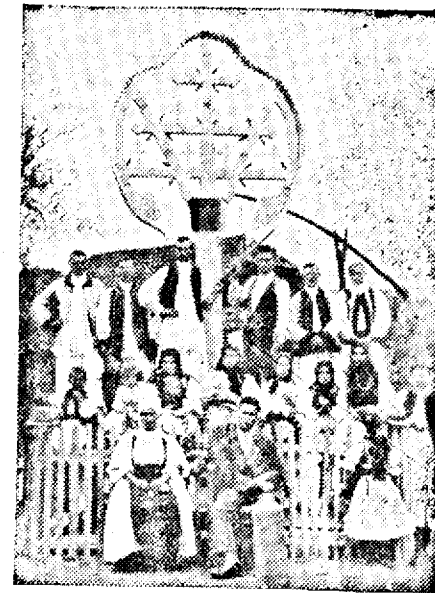
Biserica ortodoxă română unită
din Arad-Șega

Biserica din comuna

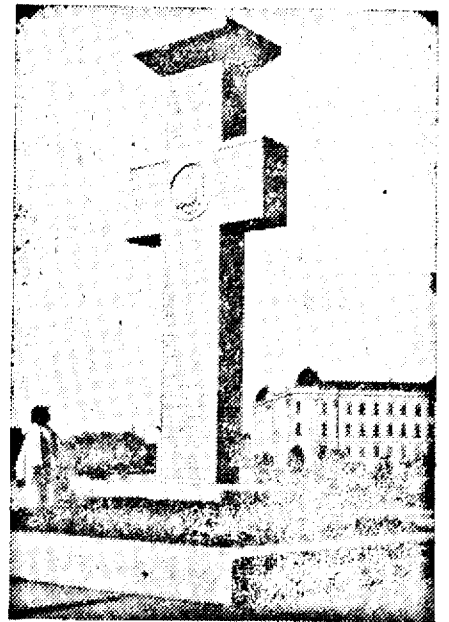
Biserica ortodoxă română din

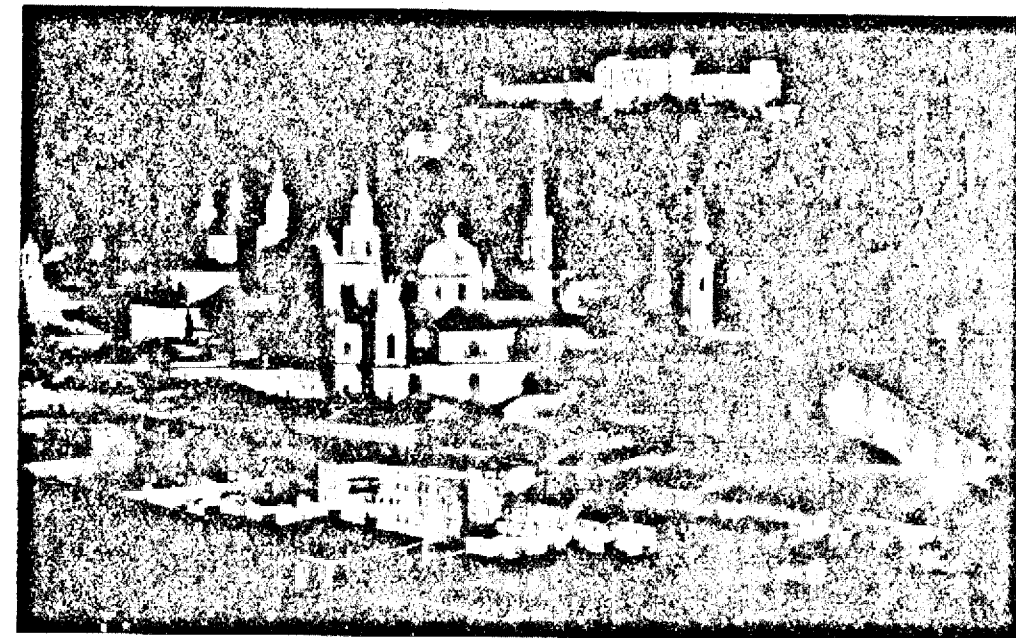
Troia eroilor din comuna Stejar-Vărădia de Mureș

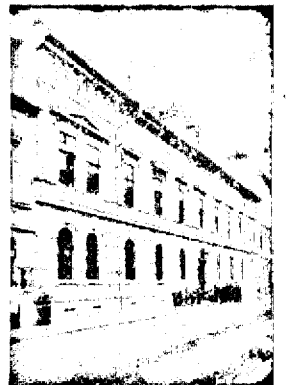
Din Țara Moșilor: O clipă de repaus
(Foto: Timpul Provinciei)

Crucea martirilor din jud. Arad

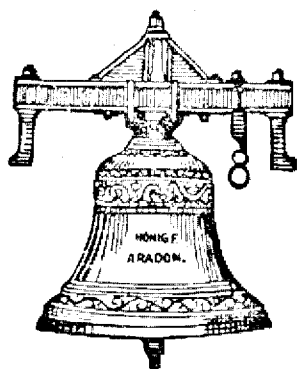
Salzburg-ul iluminat noaptea. — Sus, celebra mănăstire

Edificiul poștal din Arad

In drum spre casă...

FRIDERIC
HÖNIG
ARAD
Str. Barițiu 10-12
Fondat în anul 1840
Telefon 19-76

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clo-

Sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog - străvechiu lăcaș de închinăciune și credință străbună

(Urmare din pag. 4.)

punctul central e Născătoarea de Dumnezeu cu Fiul în brațe, iar celelalte personaje magii, păstorii apar din ce în ce mai mici. Schimbarea la față, intrarea în Ierusalim, Cina cea de Taină, Botezul și altele prezintă aceleași note. Fondul e grii compus din frunze de viță și var.

Toată pictura e un plan, dar cu toate acestea are un mare farmec prin linii și armonie de culori. Tablourile fiind mici — totuși arată monumentale. Figurile au un caracter ascetic, sever, cu corpurile înalte și slabe fără contur, dar cu costume bogate, fața slabă și ovală formată în albastru și galben, înfățișând multă eleganță și mult misticism, ochii mari, corpul mare, fără viață, dar cu prestanță și demnitate.

Compozițiile sunt fără ornamentații și, cu toate acestea, nu păsesc.

In Naie: Pantocratorul, Liturghia, Evangheliștii, deasupra iconostasului Tatăl (Dumnezeu) în alb și grii, căzând în afară de orice roșu, nu pierde din valoare; iar în altar Maica Domnului cu Fiul în brațe sunt monumentale.

Toată pictura e curățită, păstrându-se perfect de bine.

Arta vestitului pictor Atanasie Demian și a ajutorului său Corneliu Cenanu, un pictor de mare viitor, au scos la lumina zilei și din prăpădul care o amenința această pictură monumentală, unică prin bizantinismul ei pur, la noi în țară, care poate să stea alături cu Aihosul.

Restul din Naia bisericii, care nu e pictată, se va picta. Iconostasul se va reface complet, atât pictura cât și sculptura, în același stil de către Demian și ajutorul său Cenanu.

Acești iluștri crainici ai artei bizantine au dovedit că vor continua cu multă artă și finețe pictura veche, dovedite cu opera lor de până acum pe acest teren: Biserica dela Balic a Reginei Maria, plină de un misticism profund, capela mitropolitană dela Sibiu, catedrala dela Cluj, dela Sighișoara, altarul mausoleu din curtea mănăstirii noastre, dovedesc îndeiains că acești iconografi au pătruns adânc în taina ortodoxiei noastre, îndreptându-și privirile spre arta adevărată creștină.

Nu putem să nu facem această incursiune când e vorba de gânditorul și pictorul Demian, fondatorul artei dela revista Gândirea, unică în telul ei pe arena literaturii noastre, și mai ales are să continue o pictură întreruptă încă în veacul al 13-14 lea.

Avem dovezi că deja la 1400 pictura veche din mănăstirea noastră există: 1) icoanele care înfățișează soldații cari duc pe Iisus spre scaunul de judecată. Au uniformă unor soldați cruciați: coiful, toga, cismele și buzduganul.

2) Icoana care reprezintă mormântul Domnului prezintă aceleași partical arități.

Zugravul care a pictat-o a fost contintat de toate de ostilitatea cruciaților față de ortodocși, socotindu-i păgâni și că soldații romani care au escortat pe Iisus și care i-au păzit și mormântul, nu puteau să fie altcum nici măcar în îmbrăcăminte decum sunt cruciații.

3) Icoana „Nunta dela Cana Galilei” tot din strana stângă, rândul al treilea, arată cum zugravul a trăit în evul mediu plasticizând realități contemporane. Băieții care servesc la masă vinul, mai bine zis care umplu ulcioarele cu apă, spre a fi aduse la Iisus ca să le binecuvinteze, ca să se prefacă în vin au îmbrăcăminte de la curțile seniorilor din evul mediu: bască, haină incinsă la mijloc, pantaloni fixați pe corp și cismu lițe în picioare.

Opera misionară și caritativă

Opera misionară a acestei sfinte mănăstiri se caracterizează prin pelerinagiile religioase făcute an de an la praznicul Schimbării la Față a Domnului (5-6 August); la praznicul Adormirii Născătoarei de Dumnezeu (14-15 August); apoi la Zua crucii și la Nașterea Născătoarei de Dumnezeu.

La aceste pelerinagii iau parte credincioși din toate părțile Ardealului și Banatului, la fel românii din Ungaria și din Banatul jugoslav, care găseseră aici o adevărată Mecca.

In afară de aceste misiuni, personalul sfintei mănăstiri a aranjat și aranjează în diferite centre ale eparhiei misiuni religioase la îndemnul și sub supravegherea Prea S. S. Episcop Andrei.

Opera caritativă se caracterizează prin diferite burse date studenților în teologie și, în ultimul timp, prin înființarea unei școli cu întreținerea completă a lor 50 de băieți ai ni-

mănu. Pe lângă cunoștințele elementare de curs primar acești băieți o să mai primească și o indeletnicire profesională. Se va căuta să se obișnuiască cu pomăritul, și apicultura. Se vor face ateliere anume pentru ca să capete plăcere și cunoștințe meșteșugărești. După terminarea cursului primar, vor fi îndrumați spre carierele în direcția cărora vor avea aptitudini: intelectuale sau manuale.

După o refacere totală a actualelor zidiri ca să fie mai încăpătoare, se va face un curs misionar de vară. Toate realizările din ultimul timp au fost și sunt datorite Prea S. S. Episcopului Andrei, care cu ajutorul lui Dumnezeu le va duce la îndeplinire. Sf. mănăstire Hodoș-Bodrog trebuie să devină astfel un centru de spiritualitate creștină, culturală și misionară.

Ieromonahul ȘTEFAN LUCACIU Dela mănăstirea Hodoș-Bodrog

Condițiuni de primire la Gimnaziul și Liceul Industrial Arad

Durata studiilor este de 4 ani, după care vor primi un brevet de călfit și de lucrător.

Cererile de înscriere se vor adresa direcțiunii până la data de 31 August, cu următoarele acte:

1. Extras de naștere,
2. Actul de revaccinare,
3. Adevăriniță de absolvire de 4 clase primare,
4. Act de cetățenie.

Vârsta candidaților: 11 ani, sau cel mult 15.

Candidații vor fi supuși unui examen medical.

Examenul de admitere constă din:

1. Două probe scrise: a) Limba română și b) Aritmetică, după programul clasei a IV-a primară.
2. Un examen oral, din cunoștințele generale în limitele programului clasei a IV-a primară.

Taxa de examen: Lei 150. Examenul de admitere se va ține în ziua de 5 Septembrie. Taxele de înscriere:

1. Secția metal Lei 2.000, plus Lei 200 garanție de unelte, și Lei 25 pentru anuarul școlar. (Lei 500 se vor plăti după Crăciun).

2. Secția lemn și sculptură Lei 1.000, plus 200 Lei garanție de unelte și Lei 25 taxa de anuar.

In afară de aceste taxe, fiecare elev va mai plăti Lei 200 pentru bibliotecă, Societatea de lectură „Aurel Vlaicu” și pentru secția aviație a gimnaziului.

In clasa V. a liceului industrial înscrierea se face în baza unui examen de admitere. La acest examen se pot înscrie:

- a) Absolvenții unei școli inferioare de meserii.
- b) Absolvenții cu 5 clase dela școlile inferioare de arte și meserii.
- c) Absolvenții a IV clase de gimnaziu industrial sau liceu teoretic.

Candidații trebuie să aibă cel puțin 13 ani și cel mult 17 ani. Dispensă de un an se poate cere dela Onor. Inspectoratul Școlar Regional Timișoara, unde se va trimite direct cererea, fără avizul școlii.

Cererile de înscriere se vor înainta liceului până la 1 Septembrie, cu următoarele acte:

1. Extrasul de naștere,

2. Certificatul școlar,
3. Certificatul de vaccinare.
4. Certificat de dispensă, pentru cei cari au 17 ani.

Candidații trebuie să fie robuști și sănătoși, fapt care se va constata printr'o vizită medicală. Taxa pentru vizita medicală și comisia de examinare este de Lei 200.

Examenele de admitere în clasa V-a vor avea loc în ziua de 10 Septembrie a. c. ora 8 dimineața, din următoarele materii:

1. O probă scrisă din limba română, programul clasei a IV-a a gimnaziilor industriale.
2. O probă scrisă din Aritmetică și Geometrie, programul clasei a IV-a, gimnaziul industrial.
3. După masă, o probă grafică din desenul geometric, programul clasei I-a de gimnaziu industrial.
4. În ziua de 12 Septembrie, se vor da cinci examene orale:

- a) Limba română, după pro-

gramul clasei a IV gimnaziu industrial.

b) Limba germană sau franceză, după programul clasei a IV gimnaziu industrial.

c) Matematică generală, după programul clasei a IV gimnaziu industrial.

d) Desen de proiecțiune, programul clasei a II gimnaziu industrial.

e) Technologia materialelor, după programul clasei III gimnaziu industrial.

5. În ziua de 13 Septembrie a. c. va avea loc examenul practic în ateliere, după specialitățile alese: metal, lemn și sculptură.

Media generală a examenului de admitere trebuie să fie cel puțin 6 (șase).

Nu se admit la examen elevi din alte localități și județe cari au gimnazii sau licee industriale, sau în imediata lor apropiere. (Art. 58. din regulamentul școlar).

Taxa școlară lei 2.900.

Mănăstirile noastre

Trecutul mănăstirilor noastre se confundă cu istoria de suferințe seculare ale acestui neam.

Intre pereții lor — s'a păstrat nestinsă flacăra credinței străbune. Acolo, au înflorit basme și legende — culese de poezii noastre cari mai inspirați.

Domniile Țărilor române, din toate timpurile — au clădit bisericile și mănăstiri — după fiecare victorie asupra dușmanilor care au venit să ne cucerească pământul sfânt al patriei.

Mare cel Bătrân, Neagoe Basarab, Ștefan cel Mare, Petru Roșu, Mihai Viteazul, Vasile Lupu, Matei Basarab, C. Brâncoveanu și alți domnitori vestiți în istorie — au clădit mănăstiri de închinare către cerurile înalte. Acolo — li-se odihnesc, spre veșnică pomenire, osemintele pân'ânțești — după o viață de jertfe pentru apărarea credinței și mântuirea neamului.

Tot într'o mănăstire, Curtea de Argeș, odihnesc în Domnul marii Regi Carol I și Ferdinand, alături de Reginele Carmen Sylva și Maria.

Inalții chiriarhi ai bisericii noastre deasemenea au acordat cea mai mare atenție mănăstirilor — care au rămas astfel tezaur neprețuite de artă și tradiții — cele mai minunate comori de simțire ale poporului nostru.

De aceea, închinând acest număr Mănăstirii Hodoș-Bodrog a Aradului — slăvim amintirea tuturor mănăstirilor noastre — pentru binefăcătorul rol avut timp de veacuri în procesul conservării credinței și ființei etnice a acestui neam, ca și pentru păstrarea hrisoavelor și cronicilor cu ajutorul cărora s'a putut reconstitui istoria noastră națională și începuturile culturii române.

La Mănăstirea Hodoș-Bodrog — prin pelerinagiile anuale, de

Sfânta Marie, ne închinăm cerului aducând laude și mulțumiri lui Dumnezeu pentru binele și mărirea de care a învrednicit neamul nostru.

In același timp, păstrăm nestinsă o tradiție dintre cele mai frumoase — creată de trecutul mănăstirilor, tradiție care nu trebuie lăsată să dispară în timpurile de adânci crize prin care trec toate neamurile.

Pentru că acum, ca și întotdeauna, liniștea și mântuirea noastră nu pot să ne vie decât din îndurarea Celui ce pre pământuri domnește, — dela bunul Dumnezeu.

Să mergem deci cu toții și să ne închinăm la mănăstirea Hodoș Bodrog ...

ion i. pogana

Cuvântul cetitorilor

Baptistii între ei

Subsemnatul, Gheorghe Teretean, din comuna Pecica, aflându-mă în „adunarea baptiștilor” din aceea comună, s'a aruncat asupra capului meu un mare predicador al asociațiilor, cu numele Emanuel Sălăgean (Fenea) ca să mă scoată afară din casa de rugăciune, după terminarea serviciului, pentru că mi datorează o sumă de bani, și din această cauză poartă ură pe mine. Eu i am răspuns să-și caute lecția din „scriptură”.

El de ciudă a început a mă înghina.

Cumnatul lui, a zis: „Taci! ... nu face ca „tutcanii”.

Iubiți cetitori, cetiți cuvintele acestea să știți ce „asociații” sunt în comuna Pecica.

Gh. Teretean

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clo...
In drum spre casa...
Biserica din comuna...
Biserica ortodoxă română din...

Un pelerinaj la Sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog

Era în preziua sfintei sărbători Adormirea Maicii Domnului, din vara anului 1925. Curtea Mănăstirii, destul de spațioasă, era neîncăpătoare pentru mulțimea pelerinilor ce veniseră în acel an pentru rugăciune. Privită de depart, părea o mare de capete ce își plimba valurile în sus și în jos, dealungul tarabelor cu jucării, zaharicale și fripturi ne-lipsite dela acest mare praznic — tarabe în jurul cărora copiii își trăgeau mamele și bunicele de poala hainei, să le cumpere fie un cocoș cu flaur, fie o trompetă de pompier sau un cal de turtă și câte și mai câte obiecte expuse anume pentru a le ațâța curiozitatea și mai ales dorința de a le avea.

În această forfoteală de „dute-vino”, se mai auzeau, înăbușite de praf și zăduf, strigătele vânzătorilor de limonată ce își purtau marfa atârnată de gât, astfel că întreg peisajul părea o piață, o enormă piață orientală, și te ducea cu gândul departe într-o pagină dureroasă din viața vagabondului cântăreț al Kirei—Kiralina.

Soarele se lăsase mult spre asfințit, scaldându-și ultimele raze de culoarea jarului în Mureșul ce-și ducea pe sub sălcii spre Apus apa-i liniștită. Sgomolul încetase și în liniștea inserării nu se mai auzeau nimic decât crâmpie de cântece religioase pe care bătrânii le ascultau cu multă evlavie. De peste Mureș, din Bodrogu-Bătrân, veneau în surdina muget de vite și câte un pocnet de biciu însoțit de lătratul vre-unui câine.

Deodată clopotele începură să sune — cântec ce în acea seară mi s'a părut dumnezeesc de frumos. — Semn că mai soseau pelerini care desigur, venind de departe au întârziat. Se și auzeau cântând la crucea din rum :

„Crucea Tale ne închinăm
Cristoase
„Și sfântă învierea Ta
„O lăudăm și o mărim”...

În poarta Mănăstirii, Starețul îmbrăcat în odăjdii strălucitoare îi aștepta pentru a-i primi „În numele Domnului”. Pelerinii se apropie... Iată au și ajuns. În fruntea lor au un preot bătrân cu odăjdie neagră. Semn de jale, de durere. Corul cânta „Sfinte

Dumnezeule...” Slujitorii Bisericii își sărută unul al'uia sfânta cruce, apoi se sărută pe obraji. Scena este emoționantă și devine dureroasă prin graiul bătrânului preot :

„... Secetă mare s'a abătut în acest an asupra ținutului nostru. Pământul este lipsit de roade, cu toate că a fost muncit din greu. Vitele noastre stau băgate în curți, câmpul fiind lipsit de nutreț. Am venit la Sfânta Mănăstire să îl rugăm pe Dumnezeu să își întoarcă fața spre noi...”

În jurul bătrânului preot, în genunchi, bătrâni și tineri plângeau... M'am uitat la mama și am văzut-o plângând. Am plâns apoi și eu cu ei, nu știu cât... în jurul Mănăstirii pelerinii cântau :

„Mai mărită ești decât
Soarele
„Pentru păcătoși Maică
să te rogi”.

Deatunci am mai revenit de multe ori la Mănăstirea Bodrog, de fiecare dată însă, mi s'a părut că văd aievea figura bătrânului preot cu odăjdie neagră, cu crucea în mână și cu lacrimi în ochi, venind de departe să se roage lui Dumnezeu în Sfântul lăcaș...

Arac

țile ce și va alege candidata.
d). O lucrare practică de atelier în legătură cu specialitatea ce-și va alege candidata absol-

ventă a gimn. teoretic, iar pentru candidatele gimnaziilor industriale proba practică va fi din specialitatea candidatei.

Examenele de admitere în clasa II. și III.-a:

Elevele care vor să treacă în clasa II. a Gimn. Industrial, vor da examen teoretic la : L. Română, Franceză și Aritmetică, din programa cl. I. de Gimn. Industrial. Subiectele la desemn și lucrările practice se vor da după programele analitice ale cl. I. de Gimn. Industrial.

Elevele care vor să treacă în clasa III.-a, a Gimn. Industrial vor da examen teoretic la L. Română, Franceză și Aritmetică, precum și un examen la Desemn și lucrări practice după

programele analitice ale claselor I. și II. de Gimn. Industrial.

Absolventele cursului primar complet de șapte clase, vor fi admise în cl. III. a unui Gimnaziu Industrial, însă numai în urma trecerii unui examen de diferență teoretic și practic.

Examenul teoretic va fi trecut la : L. Română, Franceză, Aritmetică, după programa cl. II a Gimn. Industrial. Subiectele pentru desemn și lucrările practice deosebite se vor da din programa analitică a clasei II.-a de Gimn. Industrial.

O consfătuire la Arad în legătură cu întrebuintarea timpului liber

Zilele trecute au sosit în localitate d-nii Victor I. Popa, Octav Livezeanu și C. Ghica, în vederea unei consfătuiri în legătură cu întrebuintarea timpului liber muncitorilor.

Imediat după sosire

au luat contact cu dl. Simion Albu, președintele comisiunii interimare a camerei de muncă și dl subinspector Candale, înlocuitorul dl-ului inspector general al muncii Petre Popescu.

Excursia Asociației „Muncă și Voe Bună” la Constanța

În zilele de 14-15 August a. c. se organizează de către noua Asociație „Muncă și Voe Bună” o primă excursiune la Constanța unde se va vizita localitatea, por-

tul urmând a se face o excursiune pe mare.

Vor participa la această primă manifestare a nouei Asociații următoarele categorii de membrii ai camerelor de muncă :

Regiunea	Reșița	170	20	—	10
	Petroșani	180	10	—	10
	Cluj	70	30	—	20
	Cernăuți	50	30	—	20
	Timișoara	20	10	—	10
	Brașov	20	10	—	10
	Iași	10	10	—	10
	Valea Prahovei	55	5	—	—
	București	60	10	—	10

Apoi câțiva dela Roman, Craieva, Pitești ș. a. Au fost deasemeni invitați și președinții camerelor de muncă

Mica publicitate

Aducem la cunoștință onorabilor noștri cititori că începând cu numărul ziarului nostru de față, am introdus o rubrică pentru „Mica Publicitate”.

Totodată încunostiințăm pe stimatele noastre abonați că le acordăm favorul de a-le publica gratuit de 3 ori orice ce ar avea pentru această rubrică.

De închiriat apartamente compuse din : 2 camere și bucătărie cu dependințe, cameră de servitoare, antru și cameră de baie, într'o vilă nouă la malul Mureșului, str. Zece Maiu 16 lângă Arena Gloria.

Sobe de teracotă de bună calitate. Prețuri de ocazie la Teretean, Piața Bat. No. 1. Arad,

De vânzare un aparat de ordolație permanentă, Danervele, un aparat „Junkers” cu încălzire rapidă de apă și alte scule pentru salon de coafură, adresa la Provincia B-dul Ferdinand 58.

De vânzare o moară în provincie. Adresa Provincia B-dul Ferdinand 58.

Cele mai estine articole de textilă și tricotate se găsesc la depozitul „Provincia” din B-dul Ferdinand 58. Adresați-vă cu încredere și veți fi serviți mulțumitori și prompt.

Se caută copii de școală în cvartir la familie bună. Adresa la Provincia B-dul Ferdinand 58.

Liceul Industrial de Fete Arad Condițiile de primire

Învățământul profesional a luat o dezvoltare considerabilă. Datorită sprijinului ce i se acordă în mod deosebit de Onor. Minister al Educației Naționale, tinde să devină focarul naționalizării industriei economiei noastre.

Liceul industrial este o școală de specializare, în care elevele primesc, pe lângă noțiuni de cultură generală, cunoștințele teoretice și practice pentru exercițiul unei meserii și practica gospodăriei.

Specialitățile Liceului Industrial de fete din Arad sunt croitoria și lăcășia și țesutul.

Absolventele a patru clase de liceu obțin un certificat și titlul de „practicantă”, iar după doi ani de practică în atelierul de aplicație al școlii, ele au dreptul să-și deschidă ateliere proprii în comunele rurale.

Pentru încadrarea în funcțiunile de specialitate lor din serviciile publice absolventele gimnazului (4 clase) industrial sunt echivalente, ca titlu, cu absolventele gimnaziilor teoretice,

Absolventele liceului complet (8 clase) obțin un certificat și titlu de „maestre”, care le acordă toate drepturile prevăzute în legile muncitorești, precum și posibilitatea de a deveni profesoare-maestre de lucrări practice în învățământul secundar și supraprimar.

Pentru încadrarea în funcțiunile de specialitate lor din serviciile publice absolventele liceului industrial (8 clase), sunt echivalente, cu titlu, ca absolventele liceelor teoretice.

Ele au deasemeni dreptul de a urma învățământul industrial superior pentru a deveni profesoare-maestre de specialitate.

Pe lângă Liceul Industrial de Fete din Arad funcționează un atelier de aplicație pentru croitorie, în care se perfecționează absolventele, sub conducerea unei profesoare-maestre.

Inscrierile la Liceul Industrial de Fete din Arad încep la 16 August și se fac între orele 9—12 a. m., în cancelaria școlii din str. Brătianu 9, până la 31 August inclusiv.

Se primesc eleve interne și externe. Pentru a fi admisă în școală eleva va trebui să prezinte o cerere semnată de unul din părinți sau tutore.

Cererile de înscriere în clasa I

Examenul de admitere în clasa I. constă:

L. română, o probă scrisă și o probă orală, cl. IV.

Aritmetica, o probă scrisă. cl. IV. primară,
Lucru o probă practică,

Examenul de admitere în clasa V.-a:

a) Două probe scrise : una de matematici (aritmetică și geometrie) din programa cl. IV. de gimnaziu și a doua de L. Română, din programa cl. IV. de Gimnaziu Industrial,

b). O probă de desemn din programa cl. IV.

c) Cinci probe orale la materiile :

L. Română, Limba Franceză, după programa Gimn. Industrial, Matematici din programa cl. IV. Gimn. Industrial.

Technologia materialelor din programa Cl. IV. din specialitate.